

Bundan böyle bu sayfalarda, hukuk eğitimi alıp, yaşama hukukçu olarak başladıkları halde başka alanlarda ün kazanmış meslektaşlarımızla hukuk, edebiyat, resim, heykel, gazetecilik, müzik üzerine özgün söyleşiler okuyacaksınız. Şimdiye kadar hukukçu yönlerini bilmediğiniz ünlülerle tanışacak; doktorlar için söylenen "Tıbbiyeden her şey çıkar, arada bir de doktor" deyişinin hukukçular için de geçerliliğine inanacak, ünlü meslektaşlarımızla övünç ve gurur duyacaksınız.

Bu sayıda yayın kurulumuzun genç üyelerinden Av.Oya Günendi'nin, deneyimli bir meslektaşımız, ünlü müzisyen İlhan Şeşen'le yaptığı söyleşiye yer verdik

Gelecek sayıda Oya Günendi'nin kaleminden, heykeltıraş - Avukat Merih Sezen'le yapılan söyleşiye yer vereceğiz.

Söyleşilere başladığımız günlerde, İstanbul'un eski konak, köşk, kasr, yalı ve saraylarını yenileyerek kullanıma açan hukukçu olmakla birlikte ününü başka alanda kazanmış Çelik Gülersoy'u kaybettik. Bu dizi söyleşilere rahmetli meslektaşımızla başlamamış olmanın acısını yüreğimizde taşıyor, kendisine Tanrıdan rahmet, sevenlerine ve meslektaşlarımıza sabırlar ve başsağlığı diliyoruz.

ÜNLÜ MÜZİSYEN

İLHAN ŞEŞEN

"Meselelere

avukat gibi bakmayı unuttum,
şarkı olarak bakıyorum"

Söyleşi ve Fotoğraflar

Oya GÜNENDİ

"Biraz kendinizden bahsedermisiniz? Hangi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldunuz, kaç yılında?"

"İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum, 1973 yılında. Ama benim Hukuk Fakültesi'nden mezun olmam gerçekten her kişinin başına gelebilecek biçimde olmadı, girişim de öyle. Ashında

bunu, Baro Dergisi'nde yayımlanması hoşuma gittiği için söylüyorum şu anda.

O zamanlar üniversite giriş sınavlarında, giriyordunuz ve kazandıktan sonra, istediğiniz bir çok fakülteye ön kayıt yaptırıyordunuz. Sonradan, kontenjanlar düşmeden, puan düşmesini bekliyorduk. Düşmeyince beşe indiriyorlardı, sonradan ikiye indirdiler. En sonunda, aralık

ayının sonlarına doğru dediler ki, tek bir fakültede ön kayıt bırakabilirsiniz. Puan-dan giremedim ben üniversiteye. Ben de baktım, gazetecilik çok istiyordum, Hukuk Fakültesi'nde kontenjan açığı daha fazlaydı. Hangisini seçeyim, ne yapayım Allah'ım derken Hukuk Fakültesi'ne ön kayıt bıraktım ve beklemeye başladım. Puan hiç düşmedi ve ben bir ay gittim geldim. Sonradan, onun ismini vermeyeyim, kalemde bir adam, bana baktı -öyle bir ay ben oraya gidip gelince evrakla-dedi ki sen çok istiyorsun galiba Hukuk Fakültesi'ni... Aslında hiç istediğim falan yoktu, yani bir fakülteye kapağı atalım da ne olursa olsun durumuydu. Ama bir gün senin belgelerin hazır mı dedi, ben de hazır dedim. Ve beni puanım tutmadan Hukuk Fakültesi'ne kaydetti. Ondan sonra bana, şubat tatiline bir hafta var, hiç uğrama okula, okula geldikten sonra da beni tanıma dedi. Dolayısıyla ben Hukuk Fakültesi'ne girdim, haziran ayında mezun oldum; yani ben fiilen Hukuk Fakültesi'nde üç buçuk sene okudum. Bütün arkadaşlarımdan notları aldım, şubat tatilinde çalıştım, hazırlandım falan, ben hazırda bitirdim. Yani ben Hukuk Fakültesi'ne puansız girdim. Mezun olduktan sonra avukatlık yaparken rüyalarım girmişti zaman zaman, puansız girmişim..."

"Vicdan meselesi yaptınız ya ni..."

"Evet vicdan tabi. Altı senelik falan avukatım rüyama giriyor, ben mezun olamamışım, belgemi geri alıyorlar falan.

Artık suç değildir herhalde değil mi, mü-ruru zamana çoktan uğradı yani?"

"Evet tabi ki. Yani Hukuk Fakültesi'nde okumanız bilinçli bir tercih değildi..."

"Asla değildi."

"Peki okuldayken en çok hangi dersi severdiniz?"

"Valla ben okulda hemen hemen bütün dersleri sevdim. Hangisini sevmediğimi söylersem daha iyi olacak galiba. İdare Hukuku'nu hiç sevmedim, hiç yani, en küçük bir alakam olmadı. Ticaret Hukuku'nu sevmedim. İcra İflas'a bayılırdım. İlhan POSTACIOĞLU'ndan icra-iflas okumak!... Sınavda kağıda yedi-sekiz sayfa doldururdum ama bir yerde basit bir hata yaptık mı, gaf derdi, silerdi bütün kağıdı."

"Fahiş hata ya ni..."

"Fahiş hata da değil, çok küçük bir hata. Ama sonradan biz öğreniyoruz ki o fahiş hata, yani yuh! Tabi o zamanlar bundan da kırılır mı derdik..."

"Neden avukatlık?"

"Ben bağımlı olmayı sevmiyorum. Hiçbir zaman bağımlı olmadım, çok denedim ben, çok denedim, bağımlı olmadım. Yani birinin herhangi bir emir veya komutası altında olmak sinirimi bozuyor. Ben bu bakımdan biraz galiba anarşistim. Ama bu manada, yönetim biçimi olarak anarşizme de biraz inanıyorum. Çünkü bir insanın öbürüne zararı dokunamaz ki. Yani böyle bir şey doğa-

da yok, doğa kurallarında yok benim anladığım manada. Bir insanın öbürüne zararı dokunamaz, dolayısıyla herhangi bir şekilde yönetilmeye ihtiyacı yoktur.”

“Yani hürriyet alanları belirli-dir ve birbirine karışmamalıdır.”

“Evet, karışmaz, zaten normal bir insan da bunu birbirine asla karıştırmaz, asla. Yani bu böyle bir nosyon, eğitimsiz edinilebilir mi onu bilmiyorum. Ama benim bakış açım tamamen budur. Onun için böyle biri bana bir şey söylesin, git şuradan şunu yap, bunu bilmem ne yap desin, ben bunlara hep... Belki de özel yeteneklerim olduğu içindir. Yani şarkı yapma diye bir özel yeteneğim var benim. Özel dediğim de o.”

“Yaratıcılık yani...”

“Yaratmak demeyelim n’olur. Ama şarkı yapmak gibi bir yeteneğim var, dolayısıyla beni bu da zorlamış olabilir. Şarkı yapan da çok fazla insan yok. Bu durumda belirli bir başarıyı yakaladıktan sonra -ki ben de bunu kabul etmek zorundayım, ben belirli bir başarıyı yakaladım-onu irdeledikten sonra geri dönüp baktığımda evet öyle görüyorum.”

“Okul yıllarında da şarkı yapıyor muydunuz ya da yine yaratma diyeceğim ama...”

“Tabi, tabi yapardım... Olsun olsun diyebilirsiniz...”

“Yani yaratma sancısı duyar mıydınız, avukatlık yaparken?”

“Ben onu sürekli duyuyorum, samimi söylüyorum bunu. Çocukken de duyardım. Bir şeyler yapmak, bir şeyler üretmek... Hep böyle bir şey yapayım, bir şey yapayım... Belki de bu, içgüdüsel olarak,

öldükten sonraya bir şeyler bırakma isteğidir.”

“Evet, sanatçılarda olan bir şey bu...”

“Böyle bir egoist duygu. Evet önce o var onlarda galiba. Hep egoist oluyorlar galiba o bakımdan. Belki böyle bir egoizm neticesinde benim işim de şarkı yapmak oldu.”

“Çok iyi olmuş.”

“Sağol. Avukatken, ortak olduğum bir arkadaşım vardı mesela. Çok çarpıcıydı, bir gün bir şarkı yapmışım, belki de o albüme giren şarkılardan bir tanesiydi, şimdi hatırlamıyorum, avukatlık sırasında. Evde yaptım geldim, dedim ki ya Cihan dedim, bir şarkı yaptım dün gece, çok güzel galiba ya dedim. Bana

sinirlendi, ya bırak şimdi ya burada işleri yapacağız falan. Yani ben o dönemde de böyle pek havaıydım. Hacze falan gittiğimde, böyle fotoğraflara falan bakardım, sonra ne bileyim yani işte... Avukatın acımasız olması lazım, bu asla eleştiri değil. Avukat, bütün duygulardan sıyrılacak, hep-

sinden. Tek hedefi aldığı işi filan... Burada şimdi ukalalık etmeyeyim özellikle bir avukata karşı. Yani dolayısıyla bu vardı.”

“Peki yeri gelmişken, hukukun müziğinize ilham verdiği anlar oldu mu?”

“Olmaz mı... Ben eğer hukuk okumasaydım böyle olamazdım, kesinlikle. Yani ben hukuk okumasaydım şimdi bu olamazdım, başka bir hayat yaşıyor olacaktım ben hukuk okumasaydım, kesin. Hukuk başka bir şey belki. İddia ediyorum ki, bir insanın bünyesini rahatlatıran bir eğitim. Şöyle: Düşünemiyorum ondan

“İddia ediyorum ki hukuk bir insanın bünyesini rahatlatıran bir eğitimi.”

başka... Yani hukuk eğitimi alan bir insanın hayata bambaşka bir biçimde baktığına inanıyorum ve sadece ben değil, her hukuk eğitimi alan insanın böyle olduğuna inanıyorum. Tabii ki hukuk eğitiminin iyiliğine bağlı olarak, ona meraka bağlı olarak biraz oranları değişebilir, eşit değildir. Ama kesinlikle diğer insanlardan -doktorlar, şunlar bunlar da dahil olmak üzere- bambaşka bir yapıda olduğuna inanıyorum. Sanki hukuk bilmeyen insanlarda, hukuk bilen insanlar, geniş biliniyorlar.”

“Bir röportajınızda “Müzik hayatın fonu, günlük yaşam içinde hayatın fonu olan bir başka sanat yok.” demişsiniz. O zaman hukuk hakkında -şimdi yeri gelmişken- bir şey söyleyebilir misiniz? Yani hukuk da hayatın kendisi mi (nesne-fon ilişkisi bakımından), yani müzik fonsa...?”

“Evet tabii ki doğru. Yani üzerinde düşünmediğim için tereddüt ettim. Şimdi şöyle bir şey var, şeyden korkuyorum. Çağımızda filozof olmak yanlış bir şey ondan korkuyorum. Onları da (kanunları) insanlar koymuştur. Yani bu böyle olsun, bu böyle olmaz biçiminde ki... Zaten olmaması gereken şeylerin yazılmasını pek anlayamıyorum. Onlar zaten olmamalı ki... Yani bu bakımdan bakıyorum kanunlara, böyle bir bakışım da var kanun kitaplarına. Ama bu öyle bir kısırdöngü ki, bu bakışı bana veren aynı zamanda hukuk eğitimi. Belki de herkesin belirli bir hukuk eğitiminden geçip öyle salınması gerek...”

“Belki de üniversitelerdeki (hukuk fakülteleri dışındaki) hukuk eğitimi daha da genişletilmeli...”

“Evet genişletilmeli. Neden, çünkü hukukta en çok öğretilen şey, yani benim kafama kazınan genel prensip şu: Her şeye dönüp dönüp başka açılardan bakabilmek. O açıdan, bu açıdan... Çünkü mecburuz geniş bakmaya. Oradan baktığımda öyle görünüyor, buradan baktığımda öyle değil. Yani görecelik kavramını mümkün olduğu kadar aza indiren bir eğitim. İndirip indirip altında görecelik kalmayan bir gerçeğe ulaşırsınız.”

“Tümdengelim yapıyor yani...”

“Bana çok ciddi sorular sordunuz ama siz. Bana hep, bu şarkıyı kime yazdınız, orada aşk onun muydu bunun muydu gibi sorular geldi, ben böyle sorulara alışkın değilim...”

“Evet, bir doğruya ulaşıyoruz. Dolayısıyla hukuk eğitimi ile bu nosyonu insanlara verebilirsek, bir çok bakımdan bakmak görüş hasletini insanlara verebilirsek o zaman şu gerçekleşir: Çok basite indirgeyerek bir örnek vereyim ben bu konuda. Yani sinirlenmiyorum da artık. Fakat insanların niye böyle yaptığını (geniş açıdan bakmamasını) anlayamıyorum. Şimdi, yolda yürüyorum bir arkadaşım, karşıdan da diyelim

bir kadın geliyor, sarı şapka takmış, kırmızı pantolon giymiş, mor dekolte bir şey giymiş geliyor, ayağında da diyelim ki kocaman sabolar var kalın. Yanımdaki arkadaşım, şuna bak nasıl giyinmiş derse, bu bana batıyor. Yani şimdi senin bakış açıdan onun ne biçim giyindiği... Bu mevzu bile değil. O zaman ben, onun bakımdan şunları, şunları, şunları düşündükten sonra, böyle şeyler için, öyle düşünmekten vazgeçiyorum. Ne diyorum

ben, belki dışarı çıkmak zorundadır ve evinde bir tek sarı şapkası, mor bluzu, kırmızı pantolonu kalmıştır.”

“Empati kuruyorsunuz yani. Bunu sağlıyor o zaman hukuk.”

“Evet bunu sağlıyor, bu çok çok çok önemli. Bu, bir çok şeyi sağlar. Bu biçimde bakmamak bir çok şeyi sağlamaz. Bir kere vakit kaybıdır, ona bakıp da onu konuşmak... Öncelikle bu. Vakit kaybıdır, kelime kaybıdır. Gereksiz bir... an'ın, yaşamın saptırılması adeta..”

“Yaşamdan kopmak...”

“Hatta kopmak adeta. Dolayısıyla bana bunu hukuk verdi. Önceden böyle değildim. Ben de ne biçim giyinmiş derdim garip gelenlere gençliğin de cehaleti içinde... Şimdi asla öyle yapmıyorum. Hukuk veriyor bunu.”

“İdealist olduğunuzu okudum, avukatlık yaparken de idealist miydiniz?”

“İdealisttim. Onun için bir çok şey kaybettim. Yani şimdi ben burada, avukatken de idealisttim derken diğer avukatlara da ayıp etmek istemiyorum. Çünkü benim de hatalarım olmadı mı... Öyle hatıralarım var ki, yahu ben böyle yap-

mayacağım deyip de üç sene sonra aynı şeyi yaptığım. Benim de böyle şeylerim var yani.”

“Hata insana mahsus...”

“Yani mekanizma içinde, şunu çok net söylüyorum, yakın çevreme karşı herhangi bir sorumluluğum olmasaydı ben daha cesur olurdu. Daha cesur ve daha idealist olurdu.”

“Toplumda yaşamak, beşer bir varlık olmak sorumluluk getirir...”

“Kesinlikle. Yani her şeyden önce meydana getirdiğim çocuklarıma olan sorumluluğum var. Yani onları beslemek ve onları bu yanlış olduğuna inandığım bazı şeylerin de bulunduğu düzene, doğru hazırlamak. Yani ben, düzen tümünden yanlış asla demiyorum. Ben idealistim. Ama insan içinde idealist oluyor da bazen uygulayamayabiliyor. Benim de başıma geldi öyle şeyler. Hepimiz idealistiz yani.”

“Avukatlığı bırakmaya nasıl karar verdiniz? Aniden mi, yoksa mesleği biraz icra ederim sonra müziğe dönerim diye düşünmüş müydünüz?”

“Hayır. Hukuku bitirdikten sonra benim tek amacım vardı, çok iyi bir avukat olmak. Tek amacım buydu –ki bunu on sene gerçekleştirdim- on sene yaptım bunu. Çok iyi avukattan anladığımız mana nedir onu bilemiyorum ama şudur; benim mesela bazen, yaptığım bazı şeyler müvekkilimin menfaatine olmadı. Mesela onlar bana iyi avukatlık geliyor. Gidiyorum hacze mevzu öyle değil,

mevzu bana anlatıldığı gibi değil, bunu görüyorum ve mevzunun öyle olmadığına inanıyorum. Ama benim, avukat olarak, oradaki mevzu ne olursa olsun, müvekkilimin menfaati doğrultusunda işlem yapmam lazım. Bakıyorum ama, müvekkilim söylediği kadar haklı değil. Ama o davayı aldım, yürüttüm yürütebildiğim kadar, kaybettim tabi ki. Burada dedim ki yalnız, bu olmaz kardeşim, yani bunu söyledim. Benim idealizimim, avukatlık-taki vazgeçemediğim idealizimim bu... Zaten hep ceza avukatı olmak isterdim ben..."

"İnsanla birebir..."

"Birebir. Eğer inanırsam birinin suçlu olmadığına, onu sonuna kadar savunmak isterdim. Hayat tesadüflerden ibaret. Ben lisede de böyle arkadaşlarıma sahip çıkardım. Hatta bana çok denmiştir, sen avukatı mısın onların kardeşim diye. Yani şimdi ben bakıyorum, benim idealizimimden kırıldığım noktalar oldu. Ama idealizimimden asla kırılmadığım noktalar şunlardı, şuydu daha doğrusu, bir tek şuydu, orada hiç kırmadım idealizimimi. Tutuklu davalarda, tutukluyla cezaevinde görüştüğümde, mevzu nedir ne değildir diye dışarıdan araştırdıktan, bütün verileri kendime göre topladıktan sonra, ben bir hakim olsam ona nasıl bir karar vereceğimi geçirirdim aklımdan ve o karar sonucu ne olur diye sorunca, orada ona derdim ki, sen buradan altı-yedi ay kadar çıkamazsın. Tam doğruyu söyledim, tam doğruyu... Ve bunu şunun için yapardım; o buna alışsın, o biraz suçlu, o burada kalacak. Ama olabilir, suçlu olabilir, yalnız bilsin gerçeği, o da bilsin diye yapardım bir. Ha bu bir idealizm derdi. İkincisi yalan, yani bu

kadar da yalan söyleyemem. Yani seni ben on beş gün içinde çıkarırım, hakime de rüşvet veririm sen hiç merak etme diye asla demedim ve ben o tutuklu işlerin hemen hemen hepsinden azledildim, hepsinden hatta. Yani sonunda olmadı, azlettiler beni. Ne yapalım, bir başka avukat tuttular ve takip ettim o işleri, altı-yedi aydan önce çıkamadılar."

"Sizin vicdanınız rahatsa bence iyi avukattınız."

"O kadar rahat ki. Tabi örnekler oldu mesleğimde, on sene yaptım bunu. Mesleğimim ilk yıllarımda birine bir iyilik yapmışım, yedinci senesinde gelip bana, biliyor musunuz İlhan Bey siz bana böyle yapmıştınız, şimdi ben böyle böyle oldum dedikleri oldu, çok oldu. Boşanma davalarında çok titiz davrandım. Bütün davalarım da titiz davrandım ama maa-lesef haksız yere kaybettiğim davalar da oldu. Ceza davasında bir laf söyledim, o lafı söyledi hakim yaz kızım diye, yanlış yazmış, bambaşka bir ifade çıkıyor; ben bunu demedim efendim bilmem ne falan ama kim dinler onu kim dinler... Dolayısıyla bu noktalardan da avukatlık zor bir meslek."

"Neden bıraktınız?"

"Çünkü bizim çocuklar ısrar ettiler, Gökhan'la Burhan. Tamamen o ya, ben asla bırakmazdım avukatlığı."

"Çok büyük coşkuyla anlatıyorsunuz o yüzden merak ettim, öyle bir küslük falan görünmüyor çünkü..."

"Asla yok, asla yok, hiç olur mu ne küslüğü, mesleğime hiç küs değilim. Ben mesleğime bayılıyorum."

*"Umut
geveze bir
kuştur,
kalbimizde
hiç susmaz"*

“Biraz da, yakından ilgili olduğunuz telif hakkı ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek isterim. Barlarda seslendirilen şarkılarınızdan da telif hakkı alınması, sizin için olumlu bir uygulama mı? Çünkü barlarda şarkılarının söylenmesi, eski şarkılarının gündemde kalmasını sağlıyor, reklamınız da oluyor. Yani bu uygulama iyi mi kötü mü sizce?”

“Bakın, bir hukukçu olarak, bu sorunu çok sert karşılayabilirim. Şimdi, bu telif konusunu ben de çok fazla araştırmış değilim, samimi söylüyorum. Yani belki çok basit olarak, bir hukukçu olarak bile telifin ne olduğunu tam olarak söyleyemiyorum İngilizce bilmediğim için... Bu aslında sizin bana vurduğunuz bir tokat; ben niye bunu incelemeyip de böyle takke veriyorum burada, net bir cevap veremiyorum, ben de iyi incelemedim. Ama telif konusunda, Amerikan Hukuku incelenirse, öyle tahmin ediyorum kafamızdaki bazı kavramlar netleşecek. Çünkü uygulamaya bakıyorum, mesela Amerika’da şöyle bir kural var: Siz bir şiir yazdınız ve o şiiri sizin yazdığımız kesin. Ve o şiiri biri beğendi, onu bana yüz liraya versene dedi. Acayip ihtiyacımız var, yüz liraya ona sattınız. Ondan sonra aradan bir sene geçti, iki sene geçti, şiir müthiş yankı uyandırdı ve büyük paralar kazandırdı o adama. Sizin imzanız var, ben sattım şiir onundur diye. Ona rağmen koruyor sizi. Ona rağmen diyor ki, ona (şiiri yazana) vereceksin. Sen istediğin kadar, ihtiyacına dayanarak, yüz liraya

sat, bilmem neye satarsan sat, eğer yaşıyorsan veya mirasçıların yaşıyorsa, şiir sonradan değerlenmişse, o senin veya mirasçılarının oluyor. Direkt yani... Hatta şiiri satın alana hiçbir şey vermeme hakkın falanda oluyor. O derece bağlamışlar insana telifi, o derece...”

“Peki incelemeyi düşünür müsünüz?”

“Benim için zor... Kitap bile okuyamıyorum. Ben ancak birileri bana bir şey anlattırsa ha ha ha deyip öğreniyorum.”

“Mutlaka hukuki sorunlarınız oluyorur...”

“Oluyor.”

“Madalyonun diğer tarafında olmak nasıl bir şey, yani müvekkil olarak avukatınızdan beklentileriniz neler oluyor?”

“Valla şöyle... Biliyorum bir kere, mevzuyu biliyorum, nereye kadar gideceğini biliyorum.”

“İşte özellikle onun için sordum...”

“Evet. Ve bu eğer bir idamsa direkt olarak beni ilgilendiriyor mesela. Ama mevzuyu biliyorum, yani nereye gider, şimdi bunlar bunu yaptı da ne oldu... Mevzuyu bildiğim için, hem rahatım hem rahatsızım. Ama ben mevzuyu biliyorum derken, genel hatlarıyla diyorum. Şu anda şunu söyleyeyim, ben mesleğini yapan, takip eden biri değilim. Sadece mesleğim avukatlık.”

“Ama bir hukuk nosyonunuz var...”

“Nosyon kaldı, o da azalarak kaldı. Ancak depreşildiğinde böyle çıkıyor. Size samimi söylüyorum, hayatın içinde

“Gerçekleri kabul etmeden doğrulara varılamaz. Gerçeklerse insanın sadece kendi bildiği şeyler değildir.”

yaşarken meselelere, artık bir avukat olarak bakmayı unuttum, o unutuluyor.

"Tabi çok doğal."

"Çok doğal. Şimdi her şeye şarkı olarak bakıyorum, çok sinir bir şey, o da çok sinir bir şey."

"Bence değil, tabi buradan öyle görünüyor."

"Tamam, çok iyi."

"Klasik bir soruyla bitireyim son olarak. Türkiye'nin dünyadaki durumunu nasıl görüyorsunuz? İstedığınız açıdan cevaplayabilirsiniz."

"Bana çok ciddi sorular sordunuz ama siz. Bana hep, bu şarkıyı kime yazdınız, orada aşk onun muydu bunun muydu gibi sorular geldi, ben böyle sorulara alışkın değilim..."

Ben sağlıklı bir hücre olarak görmüyorum. Yani globalikten falan söz ediyoruz, zaten bu normal, bu çok önceden olmalıydı. Ama iletişim olmadığı için, ancak yürüme hızıyla insanlar birbirlerine ulaştırılabildiği için bu geç kaldı. Yalnız bu arada, birbirlerine ulaşırken insanlar yanlış işler yaptılar. Dünyanın durumu odur yani. Bu arada bazı yerler, hücreler bozulmadı ama bazı hücreler bozuldu. Bozulan hücreler geldi Türkiye'ye. Şimdi, bozulan hücrenin sonu ur. Ortadoğu, dünyada bir urdur. Fakat işte bu Türkiye uzantısı... Türkiye'ye hakikaten kolay kolay bir şey olmaz, ben de buna inanıyorum, çünkü bizler varız burada. Bu nedenle, yani gördüğüm insanlardan söz ediyorum. Onlar öyle çok kötü bir şey istemiyorlar, hayır, genelde

kötü bir umut asla görmüyorum. Dolayısıyla ben Türkiye'yi... bakarım bakarım deniz kenarına giderim bakarım... Bir çok şeyi denizden algılamak lazım. Deniz kirlendiye bir yerde... Zaten mevzu bu buraya getirecektim erken zıpladım... Bir yerde deniz varsa ve o kirliyse, ben artık, orada hukuk uygulanıyor mudur, öbürü bilmem ne oluyor mudur, onun hakları yeniyor mudur, ne olacak bizim bu ekonomik durum diye düşünemem, ben bunları düşünemem. Bir yerde deniz varsa ve deniz muazzam bir nimetse her bakımdan ve bu nimet, böyle bu şekilde kirletilip içine ayak dahi sokulamaz hale getirildiyse, ben Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin, bir kere iyi olduğundan söz edemem. Bu gerçek. Benim bir prensibim vardır. Gerçekleri kabul etmeden doğrulara varılamaz. Gerçeklerse, insanın sadece kendi bildiği şeyler değildir, asla değildir. Dolayısıyla bu bir gerçek. Nedir o gerçek, denizin kirliliği mi, hayır, gerçek olan o değil. Gerçek olan şu: Denizleri kirletilmiş bir ülkede başka mevzulara geçmek yanıştır, denizi temizlemeden."

"Temelden halledilmeli yani..."

"Evet, denizi temizlemeden öbür taraflara geçemeyiz. Gerçek olan budur."

"Şimdi yapılan yüzeysel, uzun vadeli olmayan çözümler, suyun yüzünü şöyle bir almaktan ibaret yani..."

"Evet, hala öyle. Benim ölçüm budur. İstedikleri kadar ekonomi iyiye gitti de-

"Bir yerde deniz varsa ve o kirliyse, ben artık orada hukuk uygulanıyor mudur, öbürü bilmem ne oluyor mudur, onun hakları yeniyor mudur, ne olacak bizim bu ekonomik durum diye düşünemem."

sinler, gidiyor desinler... Doğru... Gidiyor da. Ama hiçbir şey ifade etmiyor ki. Hapishanedeyiz, özgür değiliz ki biz. Üç tarafımız denizle çevrili ve kirli, biz hapishanedeyiz. Bir bu. İki, işin dünyayla Türkiye arasındaki ilişkileri bakımından... Dünya buna izin vermez. Ve buna izin vermemekte haklıdır. Kocaman bir bölgesi, baya büyük bir bölgesi rahatsızsa, dünya buna izin vermez. Buna izin vermeyen dünya, doğru bir biçimde mi izin vermiyor onu bilmem, oralara karışmam. Bana ne o haklıymış, bu haksızmış... Türkiye'de denizler temizlenmeden hiçbir şey olmaz. Yani oradan sonra ancak yapılaşmaya sıçrayabiliriz, ondan sonra yapılaşma gelir. Yaşayacağımız yer yatağımız, yürüyeceğimiz yol... Ondan sonra o gelir. Onlar hallolduktan sonra, biz insan mıyız değil miyiz, şimdi ne yapmalıyız diye ancak o zaman düşünebiliriz. Nedir durum diye o zaman düşünebiliriz."

"Umutlu musunuz?"

"Valla bir şey söyleyim mi? Bizim bir ilkokul hocamız vardı. Türkçe dersinde çok güzel bir şey söylerdi: "Umut gevezeye bir kuştur kalbimizde hiç susmaz." Biz o zaman Kör Pakize ile dalga geçerdik. Hatta Kör Pakize -tabi artık bildiğimiz için ne diyeceğini, hemen hemen her ders söylerdi- başladı mı böyle bir şeye kızıp da, umut gevezeye bir kuştur da kalbimizde hiç susmaz da... diye. Biraz şey bir kadındı, otoriter değildi, deli gözüyle bakardık biz ona."

"Şimdi anlam bulmuştur ama cümle..."

"O zaman bulmuş da, ya biz aramızda dalgamızı geçiyorduk gençlik şeyi işte. Ama o zaman edilmiş bir lafı şimdi hatırlıyorsam zaten beni o zaman etkilemiş demektir. Veya çok tekrar edilmiş olduğundan... Umut gevezeye bir kuştur kalbimizde hiç susmaz, yani bu da bir gerçektir."

"Olmalı da, bu da insan olmanın özelliği..."

"Gerçek. Yani umudun açılımı şu: Umut yoksa ölümle eşdeğer, aynı gibi yani. Dolayısıyla umutsuzum diyemiyorum. Umutsuzsan işin ne burada derler adama değil mi?... Yani umutsuzum diyemiyorum asla."

GELECEK SAYIDA
Hukukçu-Heykeltıraş
MERİH SEZEN
ile Söyleşi